

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อ
พัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนทวีธาภิเศก

The Effect of Using the Social Reinforcement Guidance Activity Set and
Staff Allowance to Develop Self-Esteem Skills of High School Students
at Taweethapisek School

ชนาพร หว่างกลาง¹ และ มนัสนันท์ หัตถศักดิ์²

Chanaphon wangklang¹ and Manasanan Hatthasak²

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Graduate School, Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ¹chanapom.wa@taweethapisek.ac.th

Received June 29, 2023; Revised December 19, 2024; Accepted December 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก จำนวน 388 คน โดยใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีการวัดค่าตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยที่นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยที่นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนสามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ส่งผลให้เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง แสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ ทำให้ทราบถึงระดับของการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมแนะแนวการ; การเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรม; ทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง

Abstract

The objectives of this article are (1) To study the effect of using a set of social reinforcement guidance activities and excerpts to develop self-esteem skills of students at Thaweethapisek School before and after participating in activities and (2) to compare the results of using a set of social reinforcement guidance activities and excerpts to develop self-esteem skills of 388 students at Thaweethapisek School by use an experimental design with an experimental group and a control group in which the dependent variable was measured before and after the experiment.

The research results found that:

1. The social reinforcement guidance activities and educational allowances to develop self-esteem skills of students at Thaweethapisek School can develop students' self-esteem. The students in the experimental group who participated in the activity are scores from the self-esteem scale after the experiment, it was significantly higher than before the experiment at the .05 level.

2. A set of social reinforcement guidance activities and excerpts to develop self-esteem skills of students at Thaweethapisek School can develop students' self-esteem. The students in the experimental

group who participated in the activity are scores from the self-esteem scale higher than control group students who does not participate in the program statistically significant at the .05 level.

3. Students who participate in the activity package program provide guidance, social reinforcement and commentary to develop self-esteem skills of students at Thaweethapisek School. There is a consistent opinion that after participating in the activity students can develop self-esteem. Resulting in being a person with self-confidence realize your own worth express yourself appropriately have good relationships with other people helps students to live happily.

Knowledge from this research gives an idea of the level of social reinforcement and educational allowance to develop self-esteem skills of students at Thaweethapisek School.

Keywords: Guidance Activity; Staff Allowance Self-Esteem Skills

บทนำ

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาในระดับที่สำคัญ เนื่องจาก การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัด และความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดวิจารณ์ญาณคิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหาที่มีทักษะ ในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้ เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐาน ในการประกอบอาชีพ หรือ การศึกษาต่อ (Apsornsiri & Sudarat, 2017)

บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองจะยอมรับธรรมชาติความรู้สึกรู้สึกของตนเอง ตรงกันข้ามกับคนที่มีความที่ มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะมีความรู้สึกเศร้าหมองหดหู่และสิ้นหวังกับชีวิต มองโลกในแง่ลบ ไม่น่าอยู่ ดูเหมือนทุกสิ่งที่เกิดขึ้น มักมีแต่ความยุ่งยากและไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ รู้สึกเหมือนว่า ตนเองเป็นผู้เคราะห์ร้าย (Thuangrat, 2015) สอดคล้องกับ Sriruen (2010) ได้กล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ รวมถึง ปัญหาการฆ่าตัวตายของวัยรุ่น ผลการวิจัยชี้ว่า สาเหตุสำคัญของความเครียดในวัยรุ่นเกิดจากการแข่งขัน ด้านการเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน (เช่น กีฬา ดนตรี) เด็กรู้สึกสับสนในความคาดหวังของเพื่อน ของ โรงเรียน และของสังคม และ ความคาดหวังของพ่อแม่ในตัวเด็กที่ต้องการให้ประสบความสำเร็จต่าง ๆ ถือเป็น ตัวแปรสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพ่อแม่ที่ “ไม่สามารถยอมรับความล้มเหลวของลูกวัยรุ่นได้” ก็จะทำให้เด็กรู้สึกกดดันอย่างรุนแรง

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก” ทั้งนี้บุคคลที่เห็นคุณค่าตนเองจะยอมรับธรรมชาติความรู้สึก ตลอดจนอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถให้ความรักเอื้ออาทรกับบุคคลอื่น มีความมั่นใจในตนเอง และมีความมานะความพยายาม ความอดทนในการทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

บทความวิจัยนี้นำเสนอ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศกก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม และเปรียบเทียบผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศกก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง มีคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่เข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองมีคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม ๙ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

Rattangporn (2018) ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึงความคิดและความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองเมื่อบุคคลมองตนเอง ตัดสินว่าตนเองเป็นอย่างไร พอใจตนเองแค่ไหน มีความตระหนักถึงคุณค่าของตน และมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน

Maslow (1970) ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองว่าเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินตนเองเกี่ยวกับความมีคุณค่า ยอมรับตนเอง มองตนเองในทางบวก รวมถึงการรับรู้ว่าคุณค่าความสามารถมีประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนได้รับการยอมรับจากสังคม

สรุปพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) จึงเป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้แห่งตน (Self-Concept) อันเป็นเรื่องของความคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับลักษณะของตนเอง ว่าภาพของคนที่เห็นเป็นอย่างไร มีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่คนรับรู้ มองเห็นตนเอง หลายแง่มุม และสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามภูมิหลังทางสังคมของบุคคลนั้นด้วย การเห็นคุณค่าในตนเองยังเกี่ยวข้องกับความรู้สึกเชื่อมั่น ยอมรับของบุคคลที่มีต่อความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ด้วยตนเอง หรือเพียรพยายามให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น อันเป็นการสะท้อนให้ผู้อื่นได้เห็นคุณค่าในตัวตนของเรา

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

Coopersmith (1981) ได้ทำการแบ่งองค์ประกอบของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่เป็น ลักษณะเฉพาะของบุคคล และประเภทที่เป็นส่วนประกอบภายนอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการได้รับการเห็นคุณค่าจากผู้อื่น

1. องค์ประกอบที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย

1.1 ลักษณะทางกายภาพ (Physical Attribute) ลักษณะทางกายภาพซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ดี จะมีความพึงพอใจ และเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ด้อย อย่างไรก็ตามลักษณะทางกายภาพใด ๆ ที่จะส่งผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่เพียงใดนั้น ก็จะขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้น ๆ เป็นตัวกำหนดอีกด้วย

1.2 ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ และผลงาน (General Capacity, Ability and Performance) เป็นความสัมพันธ์อันดีกับการประสบความสำเร็จของบุคคลทั้งในโรงเรียน และสังคม ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ และช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยเรียน การประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในเรื่องของการเรียน มีผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

1.3 ภาวะทางอารมณ์ (Affective States) ภาวะทางอารมณ์จะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกพอใจ วิดก กังวล มีความสุข ฯลฯ ที่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้น ๆ ทั้งที่แสดงออกและไม่แสดงออกโดยส่วนใหญ่มักจะเป็นผลมาจากการประเมินถึงสิ่งที่ตนเองประสบและเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น แล้วมีผลต่อการประเมินตนเอง บุคคลที่ประเมินตนเองในทางที่ดีจะแสดงความรู้สึกพึงพอใจเป็นสุข ในขณะที่ประเมินตนเองในทางที่ไม่ดี จะไม่พอใจในภาวะชีวิตปัจจุบันของตนเองและหมดหวังในเรื่องของอนาคตอีกด้วย

1.4 ผู้ที่เป็นปัญหาและผู้ป่วยทางจิต (Problems and Pathology) ผู้ที่มีปัญหาหรือเป็นผู้ที่ป่วยทางจิตเป็นกลุ่มที่เมื่อวัดการเห็นคุณค่าในตนเองแล้วจะอยู่ในกลุ่มผู้เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ผู้ที่มีปัญหาทางจิตจะไม่สามารถคิดและตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้เหมือนคนปกติ เขาไม่สามารถที่บอกถึงความคาดหวังในอนาคตของตนเองได้ การที่แม่เป็นคนเครียด ฉุนเฉียว ก็มีผลต่อสภาวะทางจิตของเด็ก

1.5 ค่านิยมส่วนบุคคล (Self-Values) ในการประเมินคุณค่าของตนเอง บุคคลมักจะเปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนให้คุณค่า หรืออุดมคติที่ตนเองให้ความสำคัญ เช่น บางคนให้ความสำคัญกับความสำเร็จด้านการศึกษา ดังนั้นถ้าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในด้านนี้ จะเกิดความรู้สึกอับอายมองเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง และพบว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะใช้มาตรฐานค่านิยม ของสังคมเป็นตัวตัดสินคุณค่าของตนเอง นอกจากนี้การที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยม ส่วนตัวของเขา จะมีผลทำให้เขามีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นด้วย

1.6 ความทะเยอทะยาน (Aspiration) การตัดสินคุณค่าของบุคคลส่วนหนึ่ง เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานและความสามารถของตนกับระดับเกณฑ์การสำเร็จ ที่ตั้งไว้ ถ้าบุคคลมีผลงานและความสามารถตรงตามเกณฑ์หรือดีกว่าที่กำหนดไว้ บุคคลจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองในทางตรงกันข้ามถ้าผลงานและความสามารถของเขาไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ บุคคลจะมีความรู้สึกว่าเขาเองล้มเหลว ซึ่งจะส่งผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของเขาด้วย

1.7 เพศ (Gender) สังคมและวัฒนธรรมโดยส่วนใหญ่มักจะบอกว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน โดยบทบาททางเพศจะเป็นตัวกำหนดว่าบทบาททางเพศของผู้ชาย กับผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็นการสัมผัส การทำหน้าที่ และทัศนคติควรจะเป็นอย่างไร ความแตกต่างเหล่านี้ เกิดขึ้นเนื่องจากค่านิยมทางสังคม ประเพณีและวัฒนธรรม มากกว่าลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกัน ของเพศชายและเพศหญิง สังคมมักจะให้ค่านิยมที่ดีต่อเพศชาย โดยเพศชายมักจะได้รับมอบหมายตำแหน่งที่มีอำนาจในสังคม ในขณะที่เพศหญิงได้รับตำแหน่งและบทบาททางสังคมที่ด้อยกว่า โดยเด็ก จะเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศจากพ่อและแม่ของเขา (Stenhouse, 1994)

2. องค์ประกอบภายนอกตนเอง หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งส่งผลให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่

2.1 ความสัมพันธ์กับครอบครัว พ่อแม่ สิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลเคยได้รับในวัยเด็กหรือประสบความสำเร็จในชีวิตตามเป้าหมายที่วางไว้ องค์ประกอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครอบครัวและพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อเด็กในการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นอย่างมาก

2.2 โรงเรียนและการศึกษา การประเมินความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นกระบวนการต่อเนื่องโดยการเทียบกับผู้อื่นที่มีความหมายกับตน ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเองให้เพิ่มขึ้น จากที่เด็กได้จากครอบครัว เพราะโรงเรียนมีหน้าที่ช่วยอบรมให้เด็กนักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีความเชื่อมั่น มีทักษะ และมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

2.3 สถานภาพทางสังคม เป็นสิ่งที่แสดงถึงตำแหน่งหรือสถานภาพของบุคคลในสังคมโดยการพิจารณาจากลักษณะอาชีพ ตำแหน่งการงาน บทบาททางสังคม รายได้หรือสถานะทางเศรษฐกิจ บุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมในระดับสูงจะได้รับการปฏิบัติที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

2.4 กลุ่มเพื่อน ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลส่วนหนึ่งเกิดจากการรับรู้ในการมองตนเองตามสภาพที่เป็นอยู่แล้วเปรียบเทียบกับคนอื่น ในด้านทักษะ ความสามารถ ความถนัด หากบุคคลได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน บุคคลจะเห็นคุณค่าในตนเองสูง ในทางตรงข้ามหากบุคคลไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม บุคคลก็จะเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมแรงทางสังคม

Metha (2018) ทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ (Reinforcement theories of motivation) ทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ (Reinforcement theories of motivation) สกินเนอร์ได้ใช้การใช้การเสริมแรงเพื่อการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมใหม่ ทำพฤติกรรมนั้นซ้ำหรือหยุดการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตั้งเป็น law of effect โดยมองการเสริมแรงเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) เป็นการให้ผลตอบแทนในสิ่งที่บุคคลต้องการหรืออยากได้ เช่น เงิน ค่ายกย่อง ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การเพิ่มสวัสดิการ การให้มีวันหยุดพิเศษ เป็นต้น เพื่อให้เกิดการจูงใจให้บุคคลเกิดแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่าง ๆ มากขึ้น

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement) เป็นการไม่ให้สิ่งตอบแทนที่บุคคลไม่ชอบหรือไม่อยากได้ โดยมีการกำหนดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ที่ต้องไม่กระทำและกำหนดบทลงโทษต่าง ๆ เช่น ให้ออกจากงาน ตัดลดเงินเดือน ตักเตือน โดยที่หากบุคคลกระทำ หรือแสดงแต่พฤติกรรมพึงประสงค์ ก็จะไม่ให้ผลตอบแทนทางลบแก่ผู้นั้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ Skinner (1989) เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้แบบปฏิบัติ (Operant Behavior) ถ้าต้องการให้พฤติกรรมคงอยู่ ต้องได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมซ้ำเดิมและการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ๆ

ของบุคคล สิ่งเร้านั้นจะต้องมีแรงเสริมอยู่ในตัว หากแรงเสริมลดลงเมื่อใด การตอบสนองก็จะลดลง สกินเนอร์ ได้แบ่งการเสริมแรงออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) คือการเสริมแรงที่มีผลให้พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงนั้น มีความถี่ขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่า การใช้คำพูดตำหนิหรือการตีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ก็อาจเป็นแรงเสริมทางบวกได้ ถ้าการกระทำดังกล่าวส่งผลให้พฤติกรรมที่ได้รับการกระทำนั้น มีความถี่เพิ่มมากขึ้น

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) คือการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่แสดงพฤติกรรมดังกล่าวนั้น สามารถจะถอดถอนจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจมากขึ้น คือการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่ออกไป ได้สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ อาจเป็นตัวเสริมแรงทางลบได้ต่อเมื่อพฤติกรรมที่แสดงออกแล้ว ถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจมากขึ้น ดังนั้น สิ่งที่ไม่พึงพอใจไม่พึงปรารถนา นอกเสียจากว่า จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกแล้ว สามารถถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่พอนั้น มีความถี่เพิ่มขึ้น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเบี้ยอรรถกร

การเสริมแรงโดยการให้เบี้ยอรรถกร (Token Economy) ซึ่งเป็นเบี้ยดาวหรือบัตรสะสมคะแนนเป็นตัวเสริมแรงโดยมีหลักว่าถ้าทำพฤติกรรมพึงประสงค์ก็จะได้รับเบี้ยอรรถกรตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้การใช้เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพในการรักษาหรือเพิ่มพฤติกรรมได้มาจากตัวเสริมแรงอื่น ๆ เนื่องจากมีอำนาจในการแผ่ขยาย (Generalized Reinforces) สามารถนำไปแลกเป็นตัวเสริมแรงได้มากกว่า 1 อย่าง ซึ่งทำให้ไม่หมดสภาพความเป็นตัวเสริมแรงอื่น ๆ นอกจากนี้ เบี้ยอรรถกรยังสามารถใช้เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมเป้าหมายกับตัวเสริมแรงอื่นๆเช่น เชื่อมโยงกับของที่ชอบหรือกิจกรรมที่เด็กสนใจ และสามารถใช้ได้หลังจากพฤติกรรมเกิดขึ้นไม่ขัดขวางพฤติกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ แม้ว่า แต่ละคนจะชอบต่างกันแต่ก็สามารถนำไปแลกของที่ตนเองต้องการได้ (Suchada & Suwaree, 2014)

เบี้ยอรรถกรยังเป็นแรงเสริมที่เป็นสิ่งของและสัญลักษณ์ที่นำไปแลกเปลี่ยนสิ่งที่ต้องการได้ (Tangible and Token reinforcement) อันเป็นแรงเสริมที่กินได้จับต้องและมองเห็นได้ได้แก่ขนมอาหารตุ๋กตุ๋ก กิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กพอใจและสิ่งที่เด็กนำไปแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ต้องการซึ่งขอเรียกว่า “สิ่งประสงค์” (Back-up reinforcers) มีรายงานการศึกษาผลของการเปรียบเทียบการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติกกระหว่าง ก่อนและหลังการใช้การเสริมแรงแบบเบี้ยอรรถกร พบว่า ซึ่งหลังจากการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติก โดยใช้การเสริมแรงแบบเบี้ยอรรถกร พบว่า เด็กออทิสติกมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง เพราะกระบวนการสำคัญของการเสริมแรงด้วยวิธีการให้เบี้ยอรรถกรนั้น คือ สิ่งเร้า การตอบสนอง ข้อตกลง และการแลกเปลี่ยน ซึ่งสิ่งเร้านั้น คือ ตัวเสริมแรงทางบวกในรูปแบบปฐมภูมิ ซึ่งเป็นการให้สิ่งเสริมแรงแก่เด็กเพื่อให้เด็กมีการตอบสนอง เป็นตัวกระตุ้นสร้าง

แรงจูงใจให้เด็กลดหรือเพิ่มพฤติกรรมตามที่ได้ทำข้อตกลงร่วมกับผู้ปรับพฤติกรรม เพื่อที่จะได้นำแต้มสะสมที่ได้มานั้นแลกกับของรางวัลที่ตัวเองต้องการได้ โดยเด็กจะมีการตอบสนองมากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับเด็กว่าจะให้ความสนใจกับสิ่งเสริมแรงที่นำมาเป็นของรางวัลนั้นมากน้อยเพียงใด (Pongpon & Sukarn, 2020)

นอกจากนี้จากงานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการการส่งเสริมกระบวนการเสริมการส่งงานในบริบทการเรียนการสอนด้วยการใช้เบี้ยอรรถกรและเพื่อเปรียบเทียบการส่งงานวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่1 พบว่า ผลการการเปรียบเทียบร้อยละการส่งงานก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้ ในรูปแบบออนแฮนด์ (On-Hand) ด้วยการ ใช้เบี้ยอรรถกร (Tokens Economy) และวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ Double percentage ที่ระดับ 70/80 ผลการวิจัยพบว่า การส่งงานเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ Double percentage อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 (Nattawadee & Witad, 2022)

สรุปจากงานวิจัยที่ค้นมา สรุปได้ว่าการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรนั้นมีประสิทธิภาพในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคม เช่น ก้าวร้าว ก่อวุ่นวาย พฤติกรรมดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวเด็กเอง เช่น อาจจะทำให้เด็กไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันที่เป็นปกติเป็นประจำได้ตามปกติ ปิดกั้นการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ส่งผลให้พัฒนาการล่าช้า เพิ่มภาระในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ทั้งนี้เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมากและสามารถใช้งานได้ ผู้ได้รับการปรับพฤติกรรมมีความพึงพอใจและมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดน้อยลงกว่าเดิม การใช้เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงจะสามารถ ทำให้เด็กเพิ่มหรือลดพฤติกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ใช้ต้องการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีการวัดค่าตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยดำเนินการทดลองดังนี้ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนทวีธาภิเศก จำนวน 12 ห้องเรียน 388 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/12 จำนวน 18 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม จาก 12 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 จำนวน 18 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยศึกษาเนื้อหาจากแนวคิด และทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. กำหนดแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน 3. กำหนดขอบเขตเนื้อหาของชุดกิจกรรมแนะแนวเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรม เกม การอภิปรายกลุ่ม โดยกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับลักษณะปัญหาและสภาพของนักเรียน ตามแนวคิดการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองแนวคิดทฤษฎีของ Coopersmith 4. นำชุดกิจกรรมแนะแนวเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้อง และความเหมาะสมโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองฯ จากนั้นนำมาปรับ และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรม การประเมินผล สื่อและอุปกรณ์ แล้วจึงรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาแก้ไข ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.835. นำชุดกิจกรรมแนะแนวเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มาเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองฯ ไปทดลองกับกลุ่มทดลอง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้โดยการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าเฉลี่ย (Mean) จากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน

กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง 2. ความแตกต่างของคะแนนมีการทดสอบ ดังต่อไปนี้

2.1 ความแตกต่างของคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งไม่เป็นอิสระต่อกัน ผู้วิจัยใช้สถิติแบบ Non Parametric Statistics ของ Wilcoxon 2.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนจากแบบวัดการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งไม่เป็นอิสระต่อกันโดยใช้สถิติ Non Parametric Statistics (The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank test) 2.3 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนจากแบบวัดการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นอิสระต่อกันโดยใช้สถิติ Non Parametric Statistics (The Mann-Whitney U Test) 3. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยทำการวิเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยการสรุปและประเมินสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง ด้วยการบรรยาย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการดำเนินการทดลอง

กลุ่ม	จำนวน n	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน	Z	Sig
			มาตรฐาน S.D.		
กลุ่มทดลอง	18	2.59	.34	-.666	.506
กลุ่มควบคุม	18	2.69	.32		

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจึงมีคุณสมบัติและความเท่าเทียมกันเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่ม	จำนวน n	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน	Z	Sig
			มาตรฐาน S.D.		
ก่อนการทดลอง	18	2.59	.34	-3.724	.01*
หลังการทดลอง	18	4.13	.21		

จากตารางที่ 2 พบว่า ภายหลังผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยง
 อรรถกรเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดสูง
 กว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนกลุ่ม
 ควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่ม	จำนวน n	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	Z	Sig
ก่อนการทดลอง	18	2.69	.32	-1.527	.127
หลังการทดลอง	18	2.89	.17		

จากตารางที่ 3 พบว่า ภายหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยง
 อรรถกรเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง นักเรียนกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการเรียนการสอนตามปกติ
 โดยคุณครูแนะแนวของโรงเรียน พบว่านักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองมีคะแนนจากแบบวัด
 การเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนกลุ่ม
 ทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

กลุ่ม	จำนวน n	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	Z	Sig
กลุ่มทดลอง	18	4.13	.21	-3.682	.01*
กลุ่มควบคุม	18	2.50	.78		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองได้เข้าโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว
 เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ตามแนวคิดของ Coopersmith มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการ
 เห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการ
 วิจัยข้อที่ 2

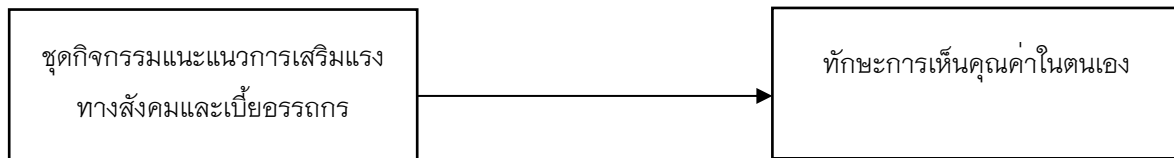
อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงอรรถกรเพื่อพัฒนาทักษะการ
 เห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก พบว่า ภายหลังการทดลอง

กิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองโดยกลุ่มทดลองมีคะแนนที่ได้ของแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ส่วนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง มีคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน จากผลการทดลองดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การนำกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายดังต่อไปนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้อธิบายได้ว่า กิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนได้ ซึ่งในการสร้างกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองผู้วิจัยได้ศึกษาโครงสร้างของกิจกรรมตามรูปแบบการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของ ซิคโคน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการยอมรับตนเอง 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง การกล้าตัดสินใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความมั่นใจ 3) ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง 4) ด้านการได้รับการยอมรับจากบุคคลในสังคม และเนื่องจากกิจกรรมแนะแนวฯ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้การเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อเสริมแรงและกระตุ้นการตอบสนองต่อกิจกรรมของนักเรียน นักเรียนเกิดการใฝ่รู้และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกล้าเปิดเผยตัวเองและกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน นักเรียนสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงตนเองและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและในอนาคตได้ โดยผลจากการงานวิจัยในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kornwika & Manasanan, 2020) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโดยใช้โปรแกรมการเสริมแรงด้วยเบี่ยงพฤติกรรมและการเสริมแรงทางสังคม พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังจากทำการทดลองด้วยแบบสังเกตจิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ร่วมโปรแกรมฯ มีความสอดคล้องกันในเรื่องการคิดเห็นว่าหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความหมาย ตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ ในการช่วยกันรักษาสีสิ่งแวดล้อม และการรักษาของส่วนรวม ในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยคือกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก

จากกรอบแนวคิดผู้วิจัยได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมมาเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ผลหลังการทดลองสามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนได้ โดยภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนสามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการยอมรับตนเอง 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง 4) ด้านการได้รับการยอมรับจากบุคคลในสังคม โดยสรุปผลการทดลองนักเรียนการเห็นคุณค่าในตนเองมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง แสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

สรุป

ชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยที่นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยที่นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมไปถึงนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมชุดกิจกรรมแนะแนวการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงเบนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนสามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ส่งผลให้เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

รับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง แสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรม เพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนได้ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มีความสนใจจะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ไปใช้ควรมีการปรับกิจกรรม หรือสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การดำเนินชุดกิจกรรมแนะแนวเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทวีธาภิเศก ผู้วิจัยแสดงความเป็นกันเองและใช้เสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรม เพื่อให้นักเรียนรู้สึกอยากที่จะเรียนรู้และกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ ตลอดจนช่วยทำให้บรรยากาศในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เกิดความสนุกสนานมากขึ้น และพยายามกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบว่าควรให้ความสำคัญกับการเสริมแรงด้วยเบี่ยงพฤติกรรมและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ โดยควรศึกษาทั้งข้อดีและข้อเสียหรือข้อจำกัดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เพื่อที่ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมจะมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการเสริมแรงทางสังคมและเบี่ยงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ไปศึกษากับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ หรือนักเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างจากการทดลองครั้งนี้

References

- Apsornsiri, I & Sudarat, P. (2017). A Development of The Guidance Activity Package to Enhance Student Self-Esteem. *Academic Journal Bangkokthonburi*, 6(1), 165–166.
- Bingham, A.A. (1994). *Exploring the Multiage Classroom*. StenhousePublisher.

- Coopersmith, S. (1981). *The antecedent of self-esteem*. Consulting Psychologists Press.
- Kornwika, S. & Manasanan, H. (2020). The effects of the token reinforcement and social reinforcement program for enhancing public mind of Prathomsuksa 1 students at Watthammapirataram school Bangkok. *Journal of Educational Measurement*, 37(102), 185–186.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. (2nd ed.). Harpers and Row.
- Metha, H. (2018). *learning Theory*. <https://www.gotoknow.org/posts/646480>
- Nattawadee, K. & Witad, P. (2022). Improving Grade 7 Students' Homework Submission Rate and Learning Achievement in On-Hand Learning Context with Tokens Economy. *Journal of Education and Human Development Sciences*, 6(1), 43–52.
- Pongpon, P. & Sukarn. P. (2020). The Adjustment of Unwanted Behavior of Autistic Child by Token Reinforcement. *Lawarath Social E-Journal*, 2(1), 83–84.
- Rattanaporn, P. (2018). *Fostering self-esteem among learners...ready to step into the wider world of learning society in the Thailand 4.0*. eprints.utcc.ac.th/6115/1/proceeding_0126%20.pdf
- Skinner, B.F. (1989). *Beyond freedom and dignity*. Knopf.
- Sriruen, S. (2010). *Developmental Psychology of Life at All Ages Volume 1, Theoretical Concepts – Middle Childhood*. Publishing House of Thammasat University.
- Suchada, K. & Suwaree, S. (2014). *The Effect of Positive Reinforcement on Disruptive Behavior in Class of ADHD Children*. [Master's Thesis, Khon Kaen University].
- Thuangrat, R. (2015). *Providing group counseling to enhance self-esteem of students with undesirable behaviors in a Northern Private Vocational School* [Master's Thesis, Chiangmai University].